

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції**

Мукачево
16 травня 2024 року

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

© Мукачівський державний університет, 2024

В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	51
ГЕВКАН О.А., КУШНІР І.І. СУТНІСТЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	53
ГОРВАТ М.В., ІВАНІГА М.С. ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	55
ГОРВАТ М.В., МОГІШ М.В. ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	57
ГОРВАТ М.В., ПОПОВИЧ К.І. СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	60
ГОРВАТ М.В., ШКУРИНА А.О. ОГЛЯД ПРОБЛЕМАТИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	62
ГРАБ О. В. ВИЗНАЧЕННЯ РЕФЛЕКСИВНО-ТВОРЧОГО КОМПОНЕНТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕРВИННИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРИРОДНЕ ДОВКІЛЛЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА КОНСТАТУВАЛЬНОМУ ЕТАПІ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	65
ГРЕГІРЧАК Д., ЧІРІ С. ТАКСОНОМІЯ Б. БЛУМА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	67
ГРИГА Н.Ю., КОБАЛЬ В.І. ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	69
ГУБАЛЬ Г. Ю., ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ В УМОВАХ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ.....	70
ДЖУГАН Я. В., МШКУЛИНЕЦЬ О. О. СИТУАТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	72
ДОБОНІ А. А., ЛАЛАК Н. В. ІНКЛЮЗИВНІ ІГРИ ТА ІГРАШКИ ЯК ЗАСІБ ВСТАНОВЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	74
ДОБОШ О.М., КОНИК Х.І. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА.....	76
ДОБОШ О.М., МАРГІТИЧ Н. Д. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ВПЕВНЕНОСТІ В СОБІ.....	78
ДОБОШ О.М., МИГОВИЧ А.М. ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	80
ДОБОШ О.М., МИГОВИЧ К.М. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК УПРАВЛІНСЬКА ПРОБЛЕМА.....	82
ДОБОШ О.М., ЦІЛЬО В.О. ПЕДАГОГІЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ АСПЕКТ РОБОТИ З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	84
ДОРОГІН О.В. ДЮСШ ЯК ОСНОВА ПОЗАШКІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ.....	87
ДУВАНОВА Я. Р., СТАРОКОЖЕВА К. А., ЧЕРНИШОВА А. О., САВЧЕНКО Л. Л. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ.....	89
ДУМАНСЬКА К.О. ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА.....	91
ЗОРІВЧАК М.В., ЛЕХМАН О.Ю., МОЧАН Т.М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	94
ІВАНОВА В.В., БАРАНОВА Е.Р. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВЗАЄМОДІЇ ІЗ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.013:37.015.31:398(477)

ГОРВАТ М.В.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет
ІВАНІГА М.С.,
здобувачка першого курсу (скорочена програма),
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

У сучасному світі глобалізація та швидкі зміни в суспільстві ставлять перед педагогами нові виклики щодо формування національної самосвідомості молоді. Зростає потреба у збереженні та передачі культурної спадщини, яка є основою для виховання справжніх патріотів своєї країни. Використання українських народних традицій у процесі національного виховання стає особливо важливим, оскільки вони відображають багатовікову історію, мудрість та цінності нашого народу.

Народні традиції, такі як обряди, свята, народні пісні, казки та ремесла, є невід'ємною частиною культурної спадщини України. Вони сприяють формуванню моральних і етичних норм, розвивають емоційну сферу, допомагають дітям зрозуміти своє коріння та місце у світі. Виховний потенціал народних традицій полягає у їх здатності передавати від покоління до покоління основні життєві цінності та знання про навколишній світ.

Інтеграція українських народних традицій у навчально-виховний процес має на меті не тільки збагачення знань учнів, але й формування їх духовного світу. Це можна досягти через проведення тематичних уроків, свят, майстер-класів, екскурсій та інших форм позаурочної діяльності. Використання народних традицій сприяє активізації творчих здібностей учнів, формуванню у них почуття гордості за свою країну та її культуру.

Багато науковців приділили увагу дослідженню використання українських народних традицій у процесі національного виховання Іван Нечуй-Левицький, Галина, Ольга Березюк, Тетяна Коваль та інші. Кожен з цих науковців вніс значний вклад у розвиток методології національного виховання через народні традиції, що підкреслює їхню важливість та ефективність у сучасному освітньому процесі.

Народні традиції, включаючи обряди, звичаї, фольклор та мистецтво, є невід'ємною частиною культурної спадщини України. Вони містять глибинні знання та мудрість, що передаються з покоління в покоління, формуючи національну ідентичність та самосвідомість. Іван Нечуй-Левицький підкреслює, що народні традиції сприяють формуванню моральних цінностей і патріотизму, а також розвивають емоційну сферу дітей [4]. Лариса Грицик додає, що народні іграшки та обряди відіграють важливу роль у вихованні, допомагаючи дітям зрозуміти своє коріння та місце у світі [2].

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Інтеграція українських народних традицій у навчально-виховний процес має на меті не тільки збагачення знань учнів, але й формування їх духовного світу. Галина Яківчук зазначає, що використання українського фольклору та народних звичаїв у навчальному процесі сприяє полікультурному вихованню учнів, розвиває їхні творчі здібності та підвищує рівень національної самосвідомості. Ольга Березюк, в свою чергу, наголошує на необхідності підготовки педагогів до впровадження народознавства у позанавчальний виховний процес, щоб забезпечити ефективну передачу культурної спадщини дітям [1].

Практичні методи виховання, які включають використання народних традицій, можуть бути різноманітними. Тетяна Коваль розробила методичні рекомендації для інтеграції українських народних традицій у освітній процес молодших школярів в умовах Нової української школи (НУШ). Вона пропонує проводити тематичні уроки, свята, майстер-класи, екскурсії та інші форми позаурочної діяльності, що базуються на народних традиціях [3]. Наталія Мозгальова та Ірина Барановська підкреслюють, що народні традиції, зокрема казки, пісні, ігри та обряди, можуть бути ефективно використані для виховання дітей дошкільного віку, формуючи у них моральні цінності та повагу до старших.

Використання українських народних традицій у виховному процесі має значний позитивний вплив на формування національної ідентичності та моральних цінностей у дітей. Олена Вашак та Лілія Мартиросян зазначають, що інтеграція народних традицій у навчально-виховний процес сприяє формуванню у дітей почуття гордості за свою країну та її культуру. Інна Іншакова та Олена Долбня стверджують, що виховання на основі народних обрядів, звичаїв та традицій допомагає дітям краще зрозуміти культурну спадщину та історію свого народу, що є важливим елементом національного виховання. Наталія Левінець додає, що використання народних традицій у виховному процесі формує професійну готовність майбутніх вихователів до здійснення фізичного виховання дошкільників на засадах народних традицій.

Загалом, використання українських народних традицій у процесі національного виховання є ефективним засобом формування національної самосвідомості та моральних цінностей. Для досягнення найкращих результатів важливо активне впровадження народних традицій у навчально-виховний процес, а також співпраця педагогів з батьками та громадськими організаціями для популяризації народної культури. Наталія Шевченко наголошує, що залучення дітей до вивчення народознавства сприяє розвитку їхньої національної самосвідомості та любові до рідного краю.

Література:

1. Березюк, О. Організаційно-педагогічні основи використання засобів народознавства в позанавчальному виховному процесі. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. 2010. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2570/1/05bosvvp.pdf>.

2. Грицик, Л. Виховання дітей на традиціях рідного народу. *Мир науки і освіти*. 2011. №12. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Mir_2011_12_36.pdf.

3. Коваль, Т. Українські народні традиції та звичаї як засіб національного виховання молодших школярів в умовах НУШ. *Перспективи*. 2020. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/download/2261/2262>.

4. Нечуй-Левицький, І. Опис досвіду з теми «Використання народних традицій у національному вихованні учнів початкових класів». URL : <http://www.znz81.zp.ua/images/metod/dosvid1-1.PDF>.

5. Яківчук, Г. Актуалізація полікультурного виховання школярів засобами українських традицій та фольклору. *Наукові праці. Педагогіка*. 2014. №3. URL : http://www.irbis-nbuvcgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npd_2014_3_37.pdf.

УДК 37.02:37.091.3:372.3:398(477)

ГОРВАТ М.В.

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, Мукачівський державний університет

МОГІШ М.В.,

здобувачка першого курсу (скорочена програма), спеціальність 013 Початкова освіта, Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

У сучасних умовах освіти особливе значення надається розвитку творчого потенціалу молодших школярів. Цей процес є важливим елементом всебічного розвитку особистості, сприяє формуванню критичного мислення, вміння вирішувати нестандартні завдання та адаптуватися до швидкозмінного світу. Одним із ефективних інструментів для реалізації цієї мети є інтегрований курс «Я досліджую світ», який впроваджений у початковій школі в рамках Нової української школи (НУШ).

Курс «Я досліджую світ» об'єднує природознавчі, соціальні, технологічні та мистецькі компоненти, що дає можливість учням розвивати цілісне бачення навколишнього світу. Він спрямований на розвиток ключових компетентностей, таких як уміння вчитися протягом життя, ініціативність, підприємливість, соціальні та громадянські компетентності. Завдяки використанню інтерактивних методів навчання, проектної діяльності та дослідницького підходу, учні мають змогу розвивати свою креативність та самостійність.

У дослідженні розвитку творчого потенціалу молодших школярів засобами інтегрованого курсу «Я досліджую світ» значний вклад зробили кілька

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>